

aprofitem aquesta ocasió per suggerir-ne un complement. Encara que, empeltat damunt el mot romànic *poal* PUTEAL (i congèneres oc. i it.), intervingueren aquí un mot o mots grecs de la terminologia hidràulica tan descabdellada en aquella llengua: *poal*, en efecte, és també «ciconia putei» com la poaranca (769a15, *RMa.*).

Bàsica allí és la forma radical ANTHL-: verb ἄντλειν 'poar, bombar', de la qual pot ser mera variant dialectica ANTHL-, p. ex. en el dòric de Teòcrit «ἐκ πῖθω ἄνθλεις», que Legrand (ed. 1925) tradueix «tu puises à môme le tonneau» 9C, v. 13. D'ací ἄντλημα 'cassó de poar' i ἄτλος 'fons de bassa, fons de vaixell, sentina'.

Suposem fàcilment la combinació PUTEAL ANTHLIA, que automàticament es llatinitzaria en PUTEALANCL(I)A, d'on cat. *podalancla* dissimilat en *poaranca*, o bé en *poalanca* (i en compromís *poaranc* entre els dos *poaranca*). Recordem que *pozaranca* es troba ja en Peire Vidal (769b35), b. emp. *poalanca*, roergat *pousalanco* (770a11), prov. *pousaraco* (× oc. *racà* 'escopir'). També a Itàlia es troben formes com *pozzàngola* (a Pistoia, però it. comú *pozzànghera*, reapareix aquella -r-, fruit de dissimilació, però d'altra banda fou la -l- primera de la combinació PUTEALANTHIA la dissimilada, també degué haver-hi allí -ANCLA -ANGLA (< gr. ἄλ > dl > gd) i amb anaptixi -gola, -gbera. És clar que hi contribuïren factors d'etimologia popular: en *poalanca* la de *palanca*, en *pozzàngola* la de ANGULUM per la forma angular de l'aparell.

Poassa, -asses, *Poatxos*, V. *Puçol*

POBELLÀ o POBELLAR

Llogaret del Flamicell, agre. al mun. de Mont-ros, a mig camí de Senterada a Cabdella.

PRON. LOCAL: *pobefà* a la Pobleta de Bellvei (Casac., 1920); oit també així a les enqs. de 1958: a Antist, La Pobleta i pobles veïns (XXI, 156 ss.).

Las G.G.C. 716 escrivia *Pobellar* seguit per *AlcM*, però en els nomenclàtors posen *Pobellà*, grafia acceptada en el del C.E.C., E.T.C., *Enc. Cat.* etc. És que és un nom que per la mateixa estructura induïa a una falsa pista etimològica per l'aparença igual a la de tants noms romans en -(I)ANUM: *Cornellà*, *Esponellà*, *Cartellà*, *Montellà*, *Nerellà*. En efecte es presentava així una etimologia simple, que semblava imposar-se: POPILIANUM: de fet és aquest l'ètimon de *Toubeillan* poble del SO. de l'Aude (a. 989, *Hist. Lgd.* v, 327), també de *Popipliano* a Florència; i en efecte, els noms de persona *Popilius*, *Popilia* tan coneguts entre els romans (Schulze 216), es troben també en inscripcions d'Empúries i de Tarragona (AIEC

viii, 372); i POPILLACUM > *Povillieu* dept. Ain (Skok, § 25).

Però era una pista falsa, per estranya coincidència. Més fundada l'ortografia de la G.G.C., com ho proven ara les

MENCIONS ANT. 1198:«---in villa quod dicitur *Pobelar* et in terminum castelli de *Montros* et in villa de *Torreza* ---» (MiretS., *Templ.*, p.136); 1481: Vincentius de *Pobelar*, escrit dos cops en el doc. 15 de la col.l. de Joan Lluís Pallarès, que lleigeixo a Rialb el 1959; 1515 i 1553: *Pobellar* en els fogatges d'aquests anys p.p. Josep Iglésies. Z. Rocafort (G.G.C.) devia trobar-ho escrit *Pobellar* en el cens del S. XIX, que li assigna 35 edificis, amb 99 hab.

La grafia amb -r, de 1481 i encara més indiscutiblement la de 1198, demostren que no era nom en -ANUM: car llavors la -R' es mantenia ferma en la pron. de tot el Principat, mentre que si vingués de -ANU es trobaria certament amb -n o -no en el doc. del S. XII. En realitat ja no era sense recel que jo havia acceptat l'etim. POPILIANUM, tenint en compte que els noms romans en -ANUM, es rarefan molt tirant cap al Nordoest (veg. E.T.C. I, 234-5, i mapa p.238): només hi ha un *Lluçà* a Senterada; car *Pinyana* (Rbg.) s'ha esborrat de les llistes (veg. supra), i en el Pallars Sobirà no se n'hi troba cap.

Així l'etimologia d'aquest nom esdevé molt problemàtica. La terminació -ar induiria a veure-hi un col.le. de nom d'arbre a la manera d'*Alzinar*, *Pinar*, *Avetar*. Però quin? Ens acostem al nom del pollancre, però aquest éssent POPULUS en llatí no explicaria -ell-. La claror creix, però, una mica si fem memòria de la multiplicitat tan bigarrada de les variants que a Europa ha pres el nom d'aquest arbre, nom pre-indoeuropeu, com s'ha establert, entre elles: en el *DECat.* art. POLL III, POKLO (> cat. *poll*) KOPLO /KLOPO > cat. dial. i aran., *clop*, *clópo*; gr. πτελία, mod. φτελία, pre-germ. POBLO-> alem. *pappel*, eslava TOPLO-; sense comptar que el castellà *chopo* suposa POPPLO- també moss. (*Polop* infra); oc. ant. *pubol* (cf. *Púbol* art. infra), oc. mod. *pibou(l)*. Hi ha doncs motiu i base probt. suficient per postular que en aquesta arcaica zona de l'alt Flamicell el nom del pollancre tingués una forma *POPILLO- o *POPOLLO-, de la qual *Pobellar* seria el col·lectiu.

Car amb una tal etimologia sí que ja es conjumina bé el paisatge d'aqueixa aigualosa vall pirinenca. A *Pobellar* i a Mont-ros que és un vaig atrapar encara viu —inesperadament, de cop i volta— el nom ultra-arcaic de les *janes* DIANAS 'les fades de les coves' (com explico en *DECat.* IV 877a4-B), i es cosa estupeficient que s'hi hagi mantingut tan bé el singular rastre d'aquesta variant del nom d'arbre pre-indoeuropeu.

¹Queda el text en suspens: potser diria *Torre Ca<bdela>* o *Torre Ça* --?. De tota manera la